

EN KOMMANDE SVENSK ISKARTERING

Lägesrapport från Vindforsk III projekt V-313
'VINDKRAFT I KALLT KLIMAT'

Samarbetsprojekt mellan:

- Uppsala universitet – institutionen för geovetenskaper
Hans Bergström (forskare), Petra Thorsson (doktorand)
- SMHI
Ulf Andræ, Esbjörn Olsson, Per Undén
- Weathertech Scandinavia AB
Stefan Söderberg

MÅL:

- Allmänt att öka säkerheten i skattningen av hur en vindpark **producerar i områden med risk för nedisning**.
- Speciellt ta fram (metoder för) en **nedisningskartering** över Sverige med 1 km² upplösning.
- Denna ska innehålla information om frekvens och varaktighet av nedisning.

Samarbete med **pilotprojekten** bidrar med viktiga underlag för Vindforskprojekten – mätningar av nedisning, produktion, andra erfarenheter.

Pilotprojekt inom 'kallt klimat':

- Storskalig vindkraft i fjällmiljö – O2Vindkompaniet AB
- Storskalig vindkraft i norra Sverige – Svevind AB
- Pilotprojekt Uljabuoda – Skellefteå Kraft AB
- Pilotprojekt Storrún – Dong Energy

Dessutom samarbete med andra projektörer som:

- Jämtkraft AB
- Vattenfall Vindkraft AB m.fl. ... (?)

I vilka områden kan vi förvänta oss nedisning?

Kopplat till meteorologiska och klimatologiska förhållanden:

- I princip hela landet.**
- Men mindre risk i södra Sverige, möjligen med undantag för sydsvenska höglandet.**
- Störst risk i norra Sverige, norra och inre Svealand och norrut.**

Vad kan vi idag?

Fallstudier av nedisning modelleras och jämförs med mätningar (Bliekevare, Aapua).

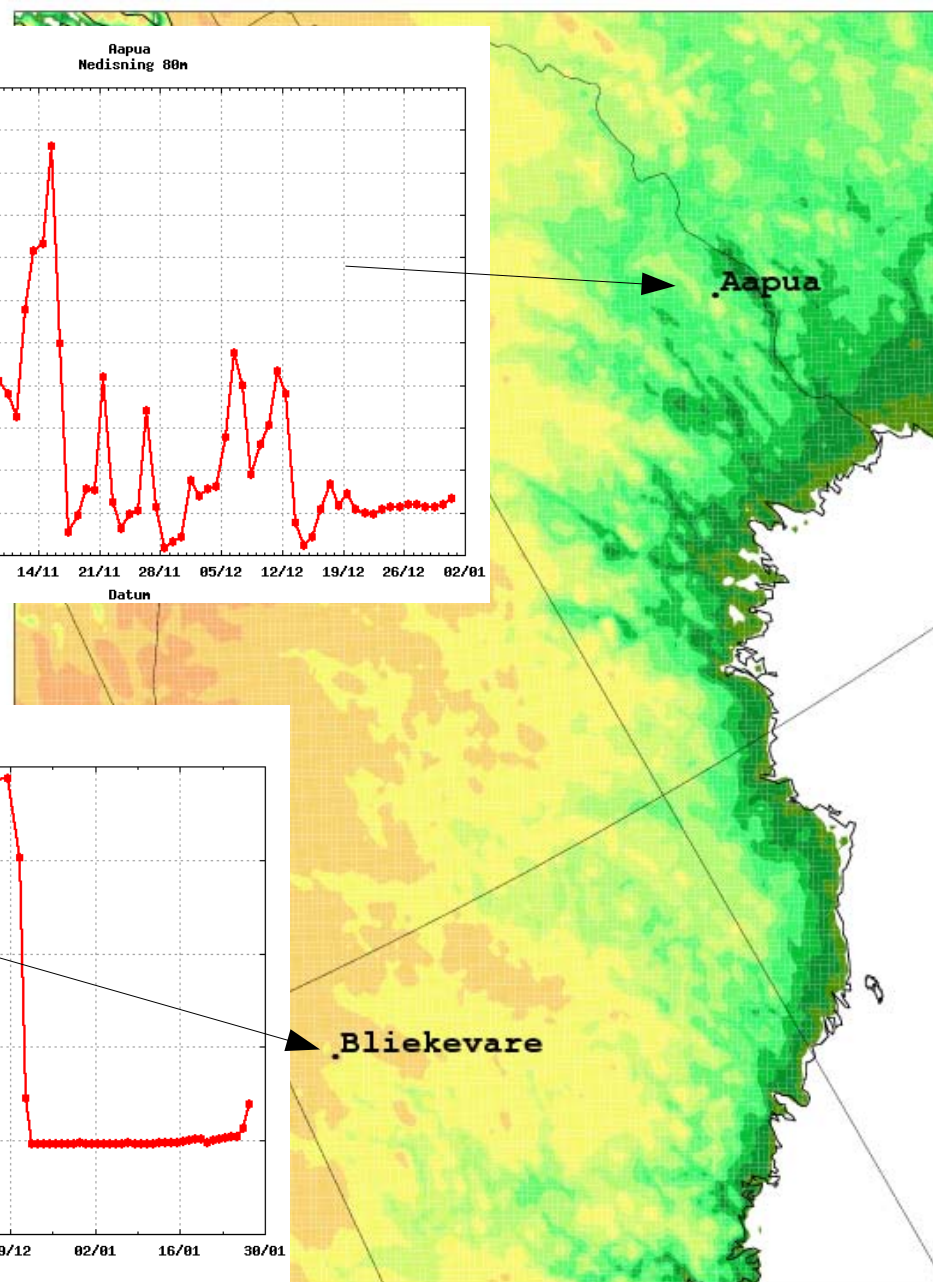
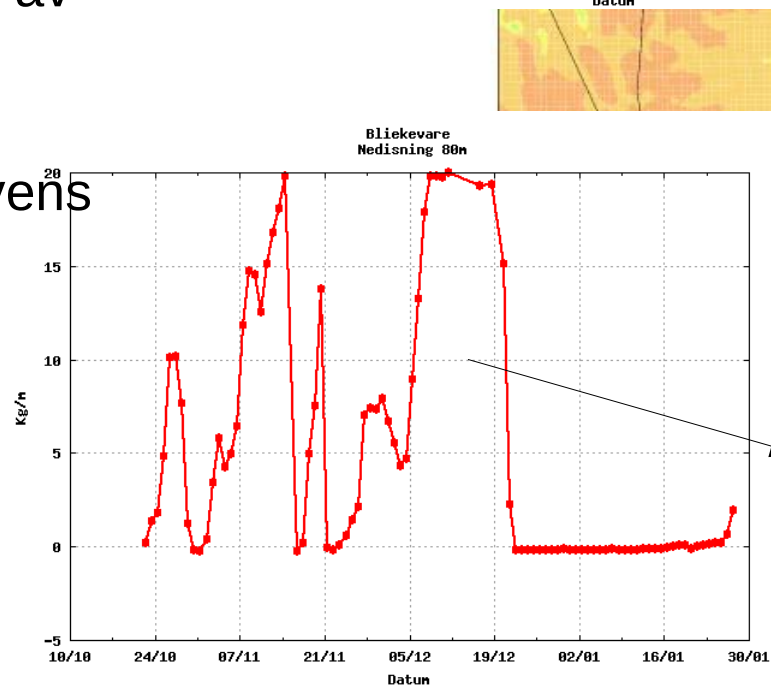
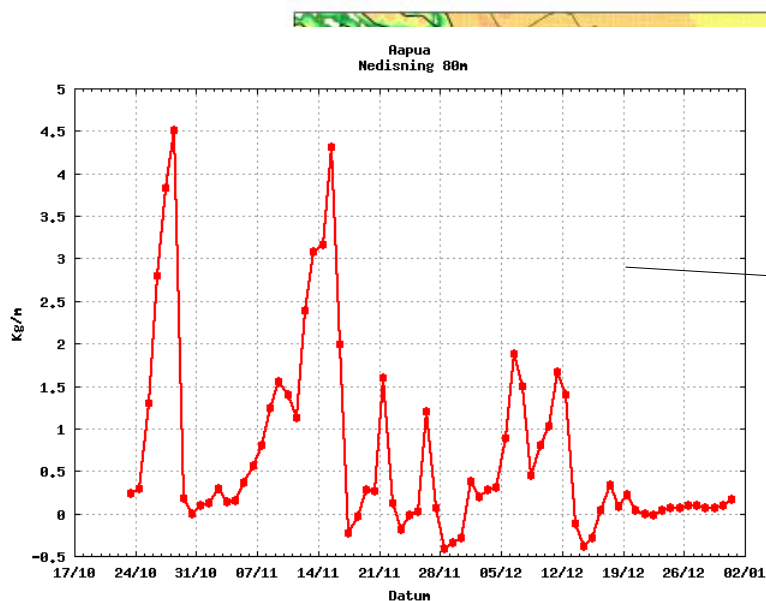
SMHI testar med sin kommande prognosmodell (AROME).

UU och Weathertech Scandinavia testar med en amerikansk mesoskalemmodell (COAMPS®).

Resultaten presenteras här på Vintervind2010.

Nedisningsmätningar i vinter

- Drivs av O2 Vindkompaniet
- Mäter vind, temperatur, tryck, nedisning, nederbörd, mm.
- Det är svåra förhållanden att mäta under. Vi vet att det finns felaktiga mätningar
- Hur kan vi modellera Bliekevare för slutet av 2009?
- Hur kan vi modellera nedisningens frekvens och intensitet?

Modellering av nedisning

L. Makkonen 2001,
B.E. Nygaard et.al. 2009

Antag fritt roterande cylinder.

$$\frac{DM}{dt} = \alpha_1 \alpha_2 \alpha_3 w * A * \vec{V} - Q \quad \bullet \text{ Tillväxt}$$

$$Q = Q_h + Q_e + Q_r$$

– α_1 Träffsäkerhet, α_2 Vidhäftning,
 α_3 Frysning

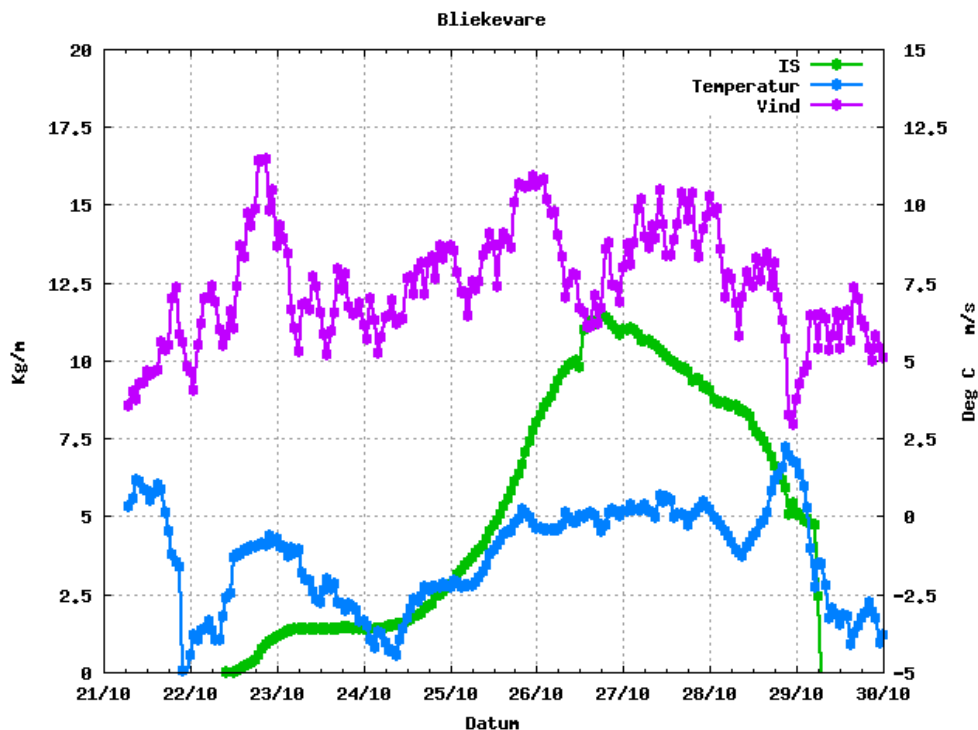
– wAV är mängden vatten som
passerar

• Smältning

– Q_h värmeledning, Q_e
avdunstning, Q_r
strålningseffekter

$$dM/dt = F(\text{vind, temperatur, tryck, moln})$$

Tillväxten är starkt beroende på
antaganden om
droppstorlekar/koncentration

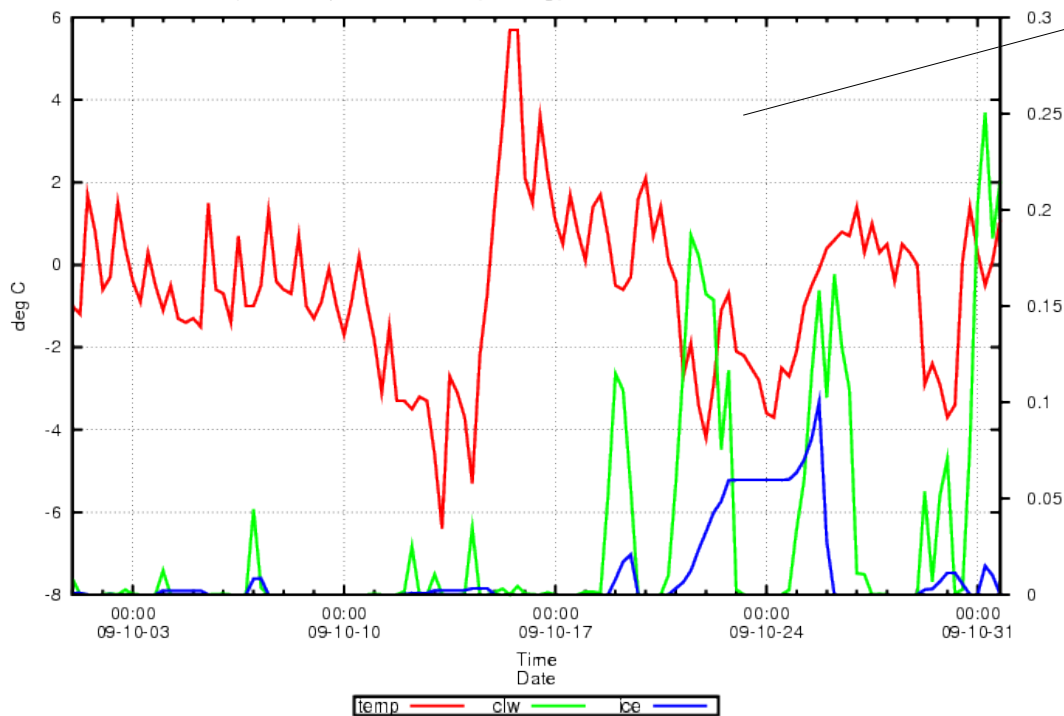
Vad säger omanalysdata från ECMWF?

ERA interim täcker perioden 1989-idag

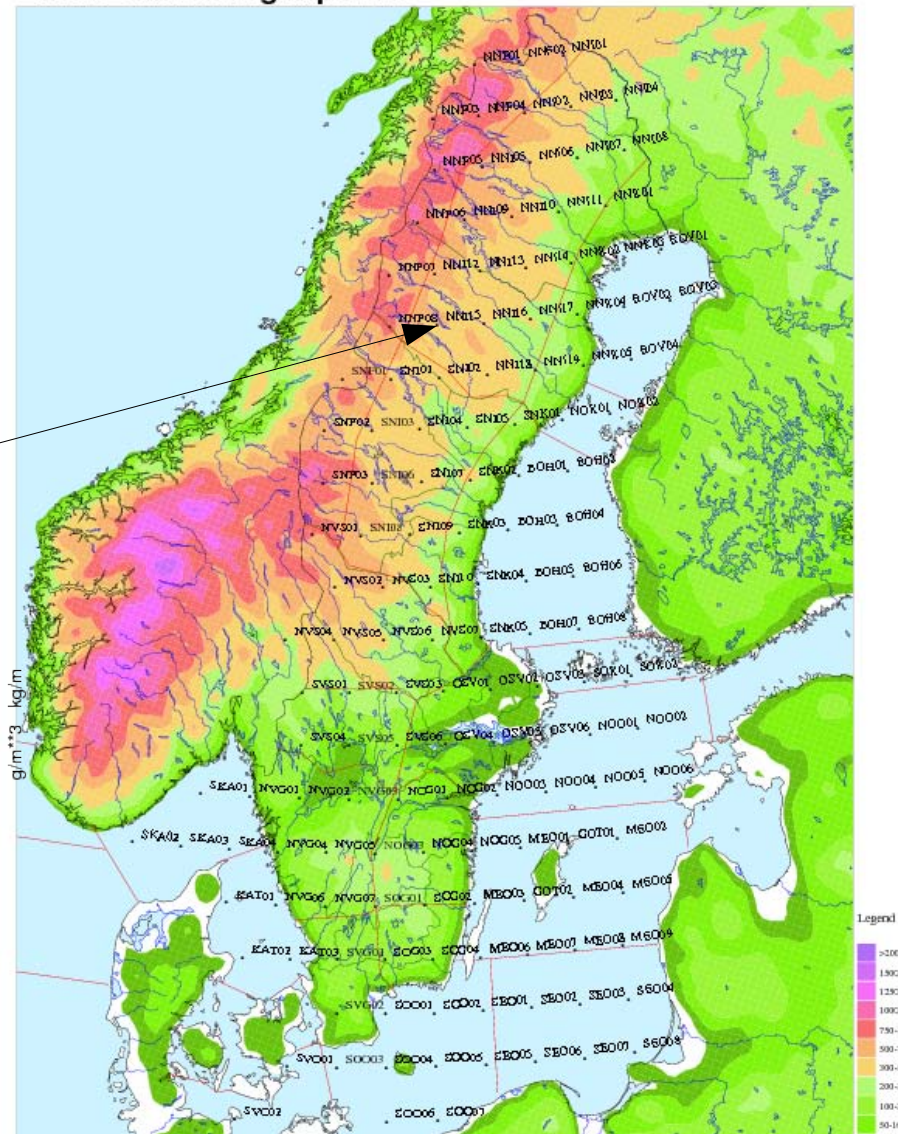
Upplösning ~120km

2010-02-02 17:24

Temperature, liq. clw and iceload (100m agl). Point: NNI15, Year: 2009, Month: 10

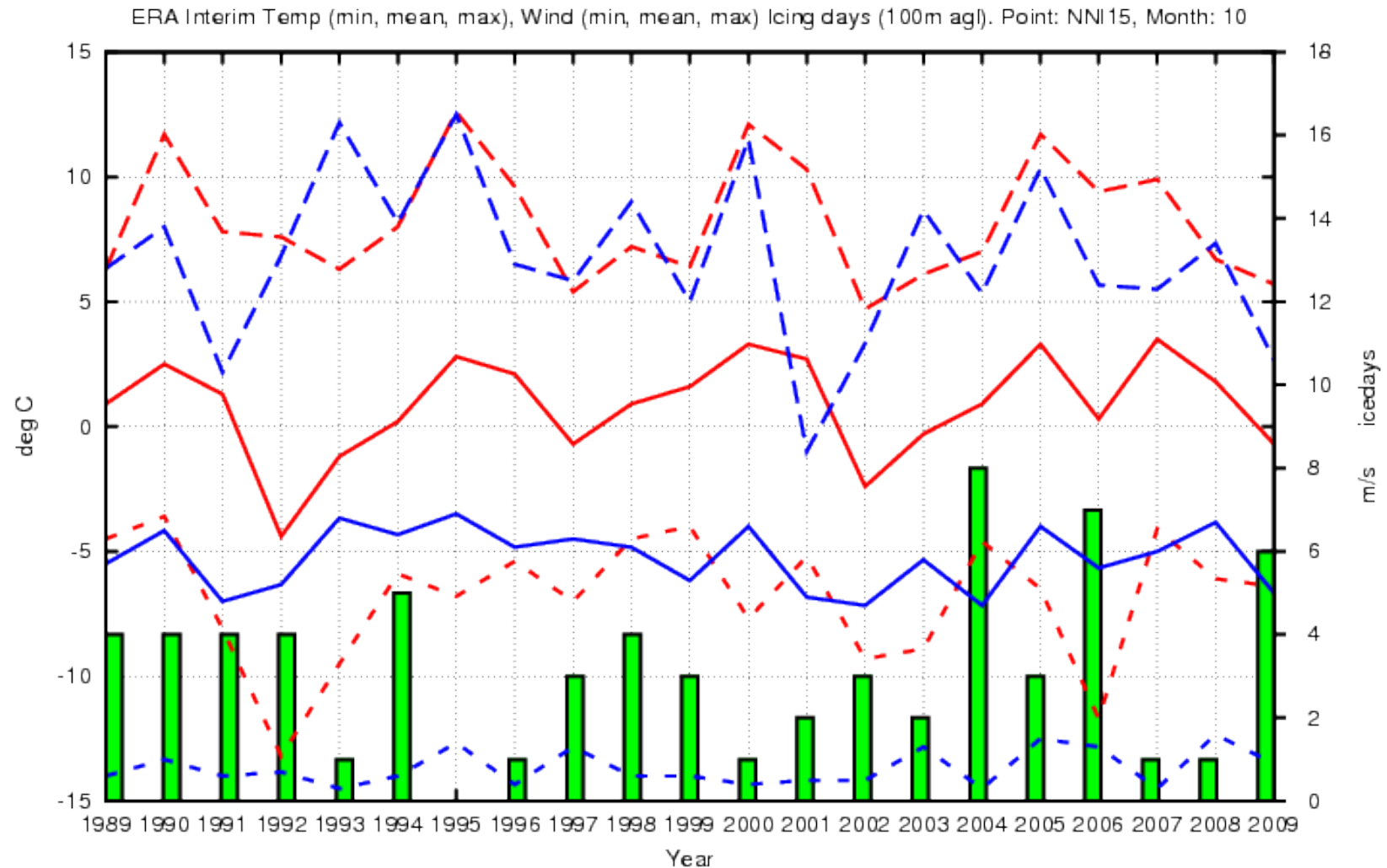

N128 Gaussian gridpoints

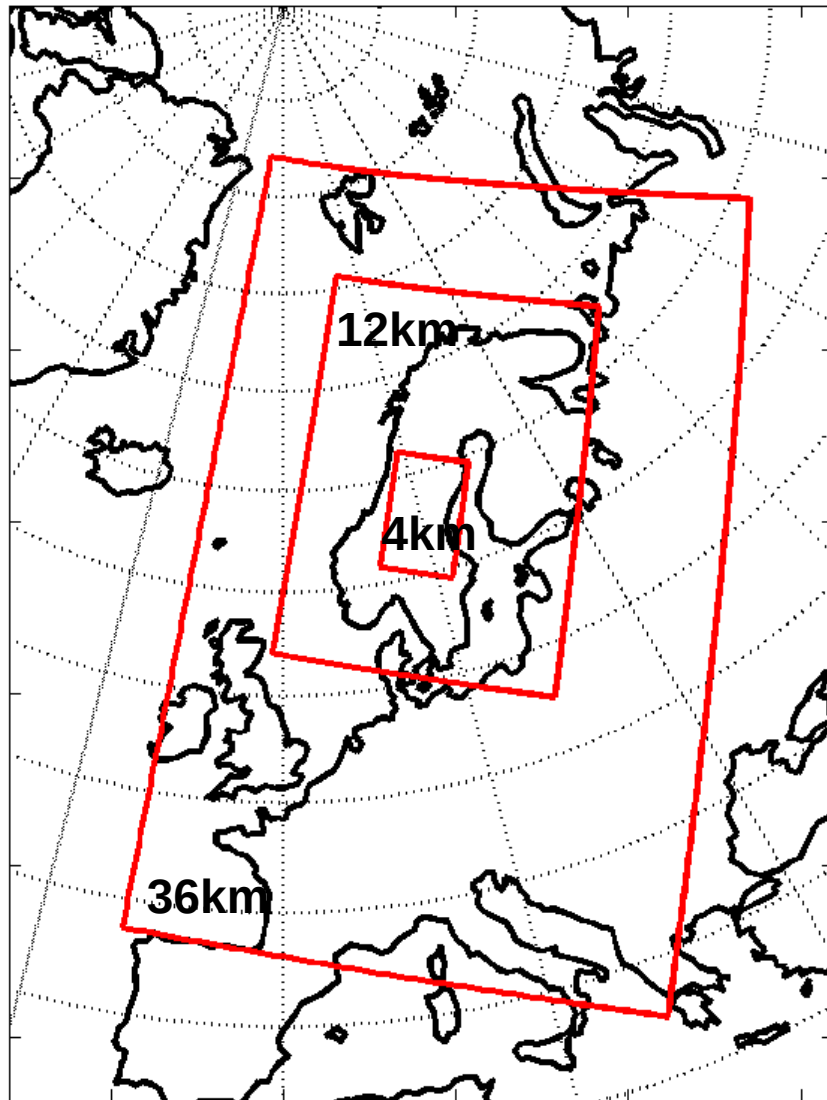
Nedisning i Bliekevare för oktober 1989 – 2009 enligt ECMWF omanalysdata

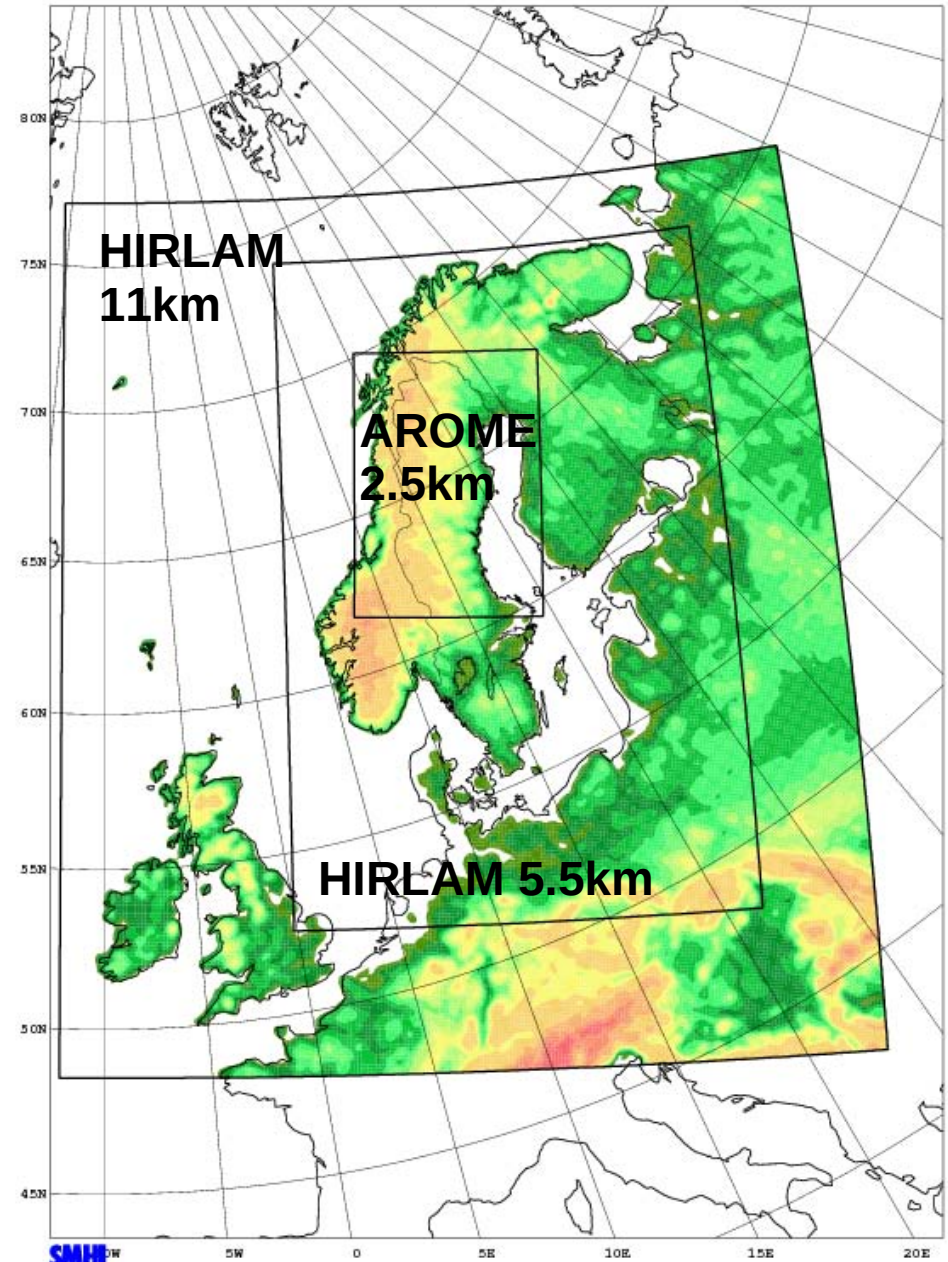
Modellering på kilometerskalan

COAMPS

AROME

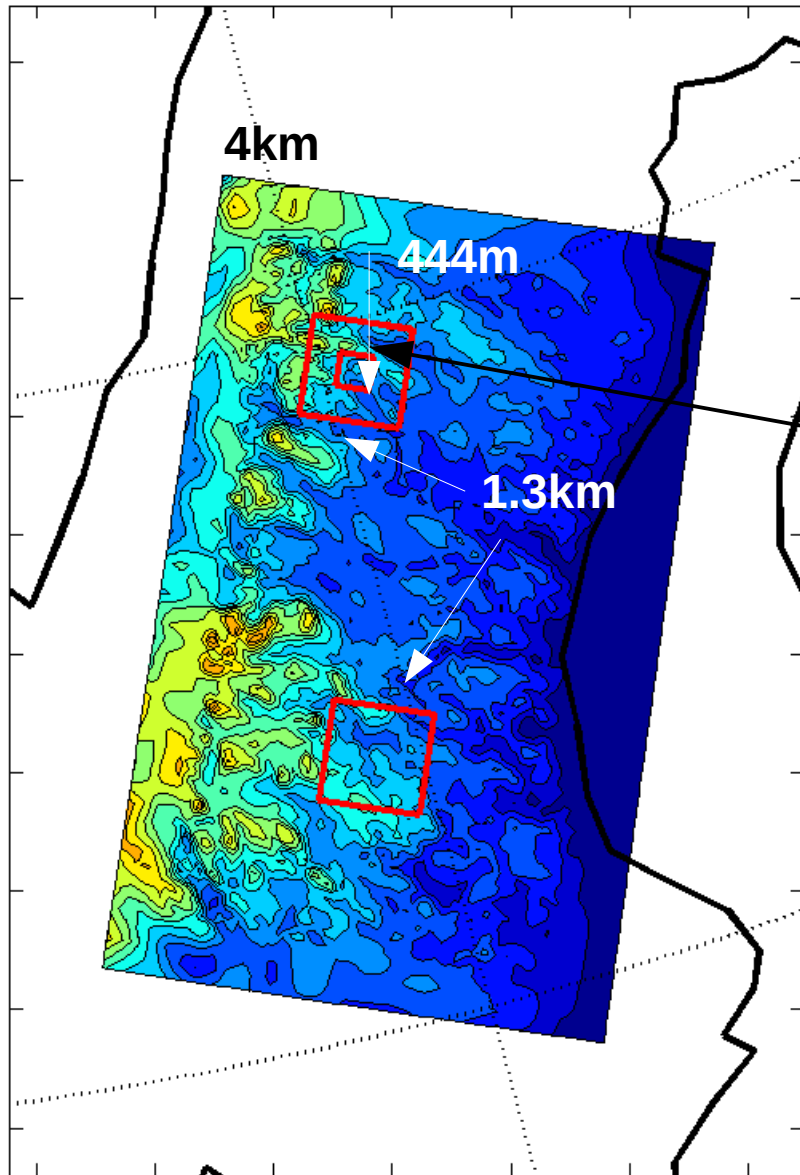

COAMPS

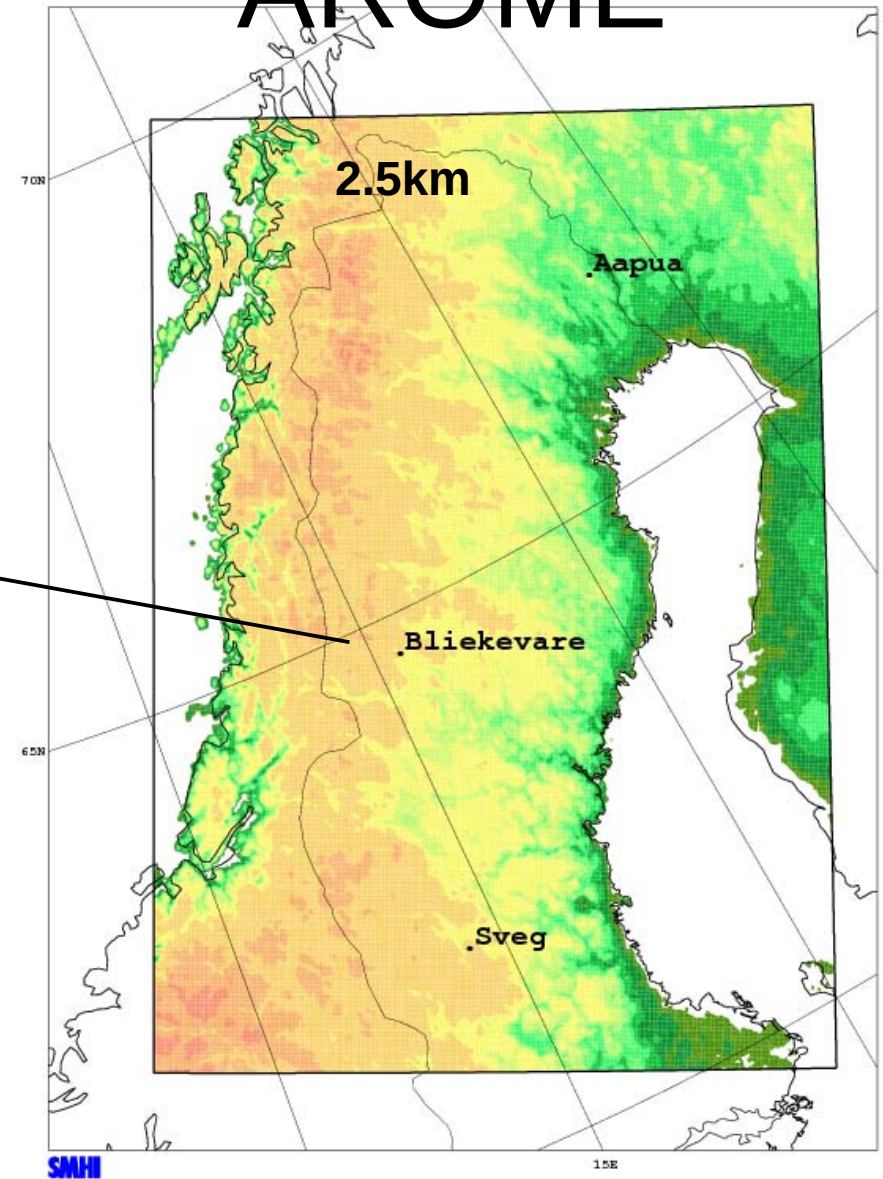

Modellområden

COAMPS

AROME

Modellbeskrivning

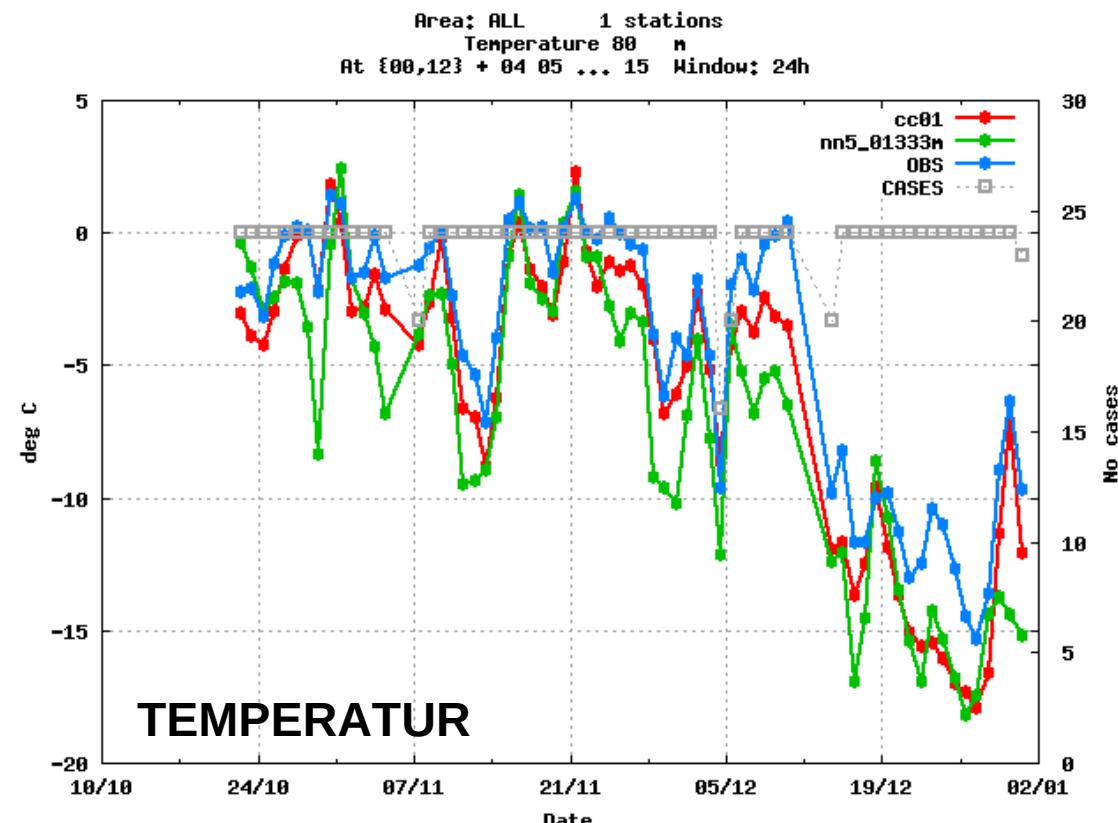
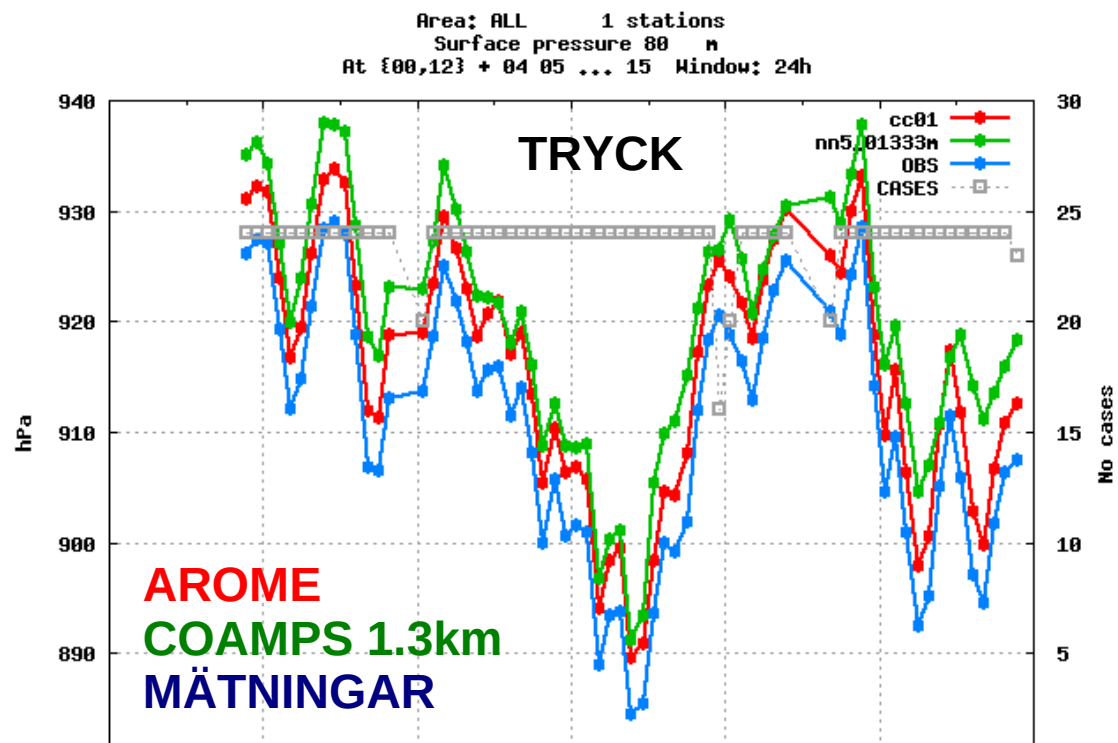
COAMPS, US Navy

- Icke hydrostatisk
- GFS data var 6e timma
- 36-0.4 km 40 nivåer (14 under 540m)
- Prognostisk
molnis,molnvatten,regn,snö, regnsnö
Rutledge and Hobbs (1983)
- 2-band strålning (Harshvardhan et al.
1987)
- 2.5 nivå turbulensschema (Mellor and
Yamada 1982)
- Markbeskrivning enligt Louis (1979)

AROME, Meteo France, HARMONIE

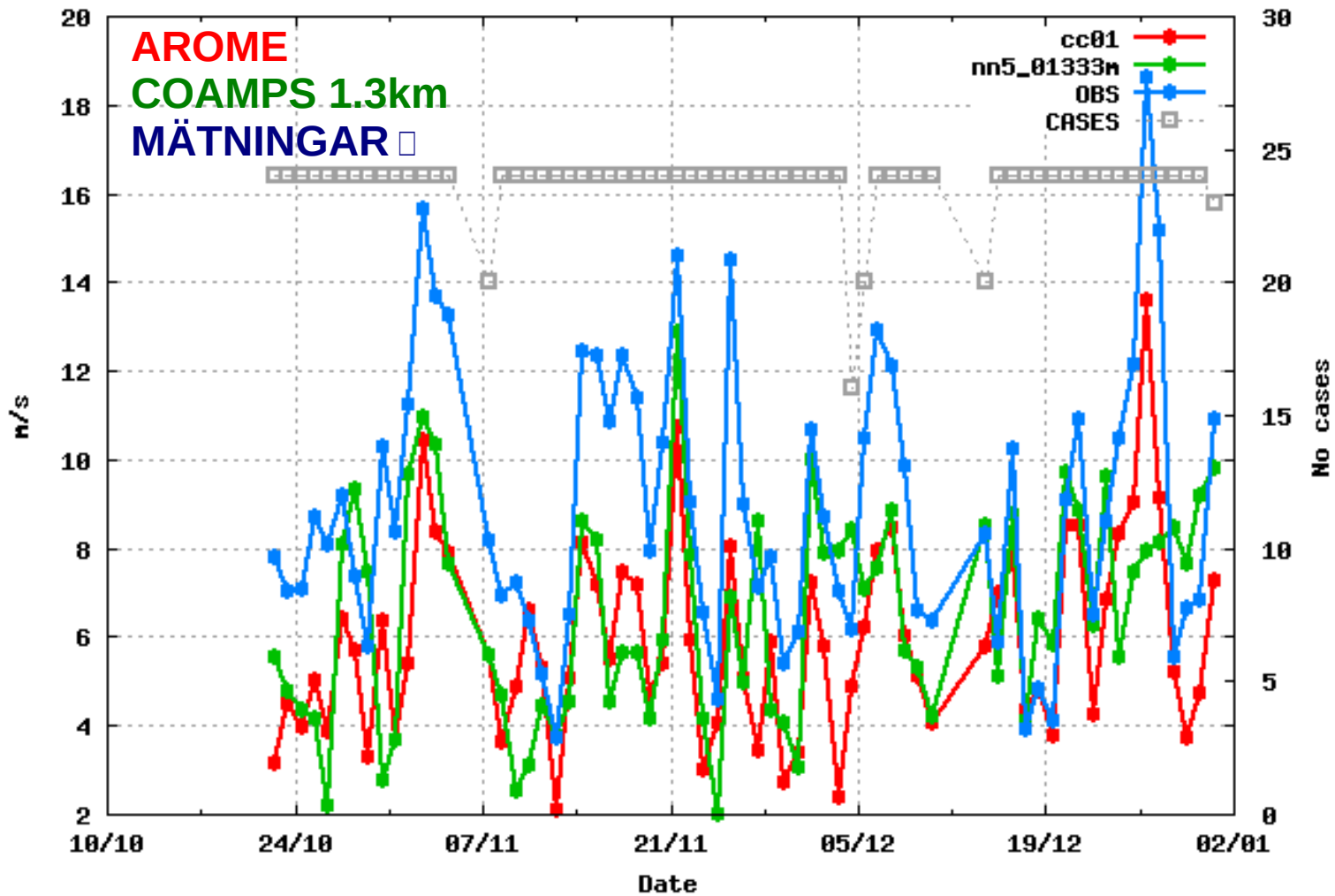
- Icke hydrostatisk
- HIRLAM 5.5km var 3e timma
- 2.5km 65 nivåer (15 under 540m)
- Prognostisk molnis,
molnvatten,regn,snö, regnsnö
(Pinty et.al 1998)
- ECMWF multiband strålning
- 1.5 nivå turbulensschema CBR
(Cuxart et. al. 2000)
- SURFEX markbeskrivning.

- Dagliga körningar 00/12 + 15h under oktober-december 2009
- Vi följer väderutvecklingen. Skillnaden i tryck beror på skillnader i terränghöjd.
- Resultaten varierar också pga olika drivdata, domänstorlek, fysik osv.

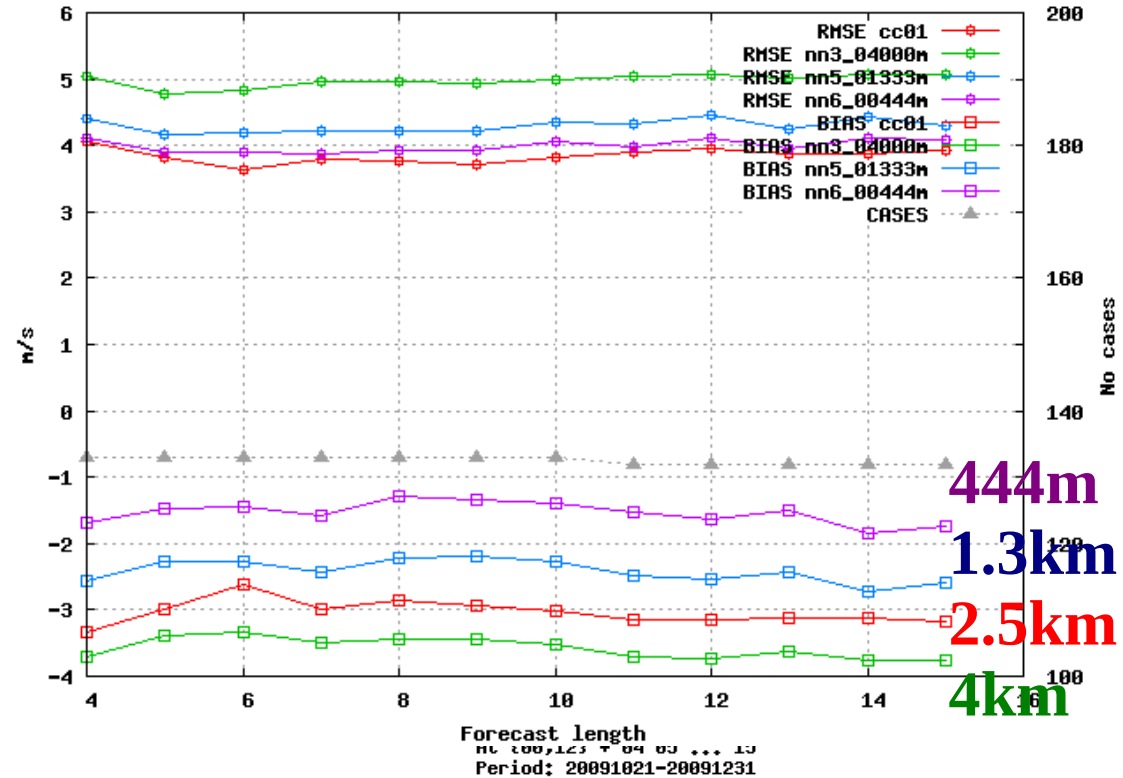
Vind

Area: ALL 1 stations
Wind speed 80 m
At {00,12} + 04 05 ... 15 Window: 24h

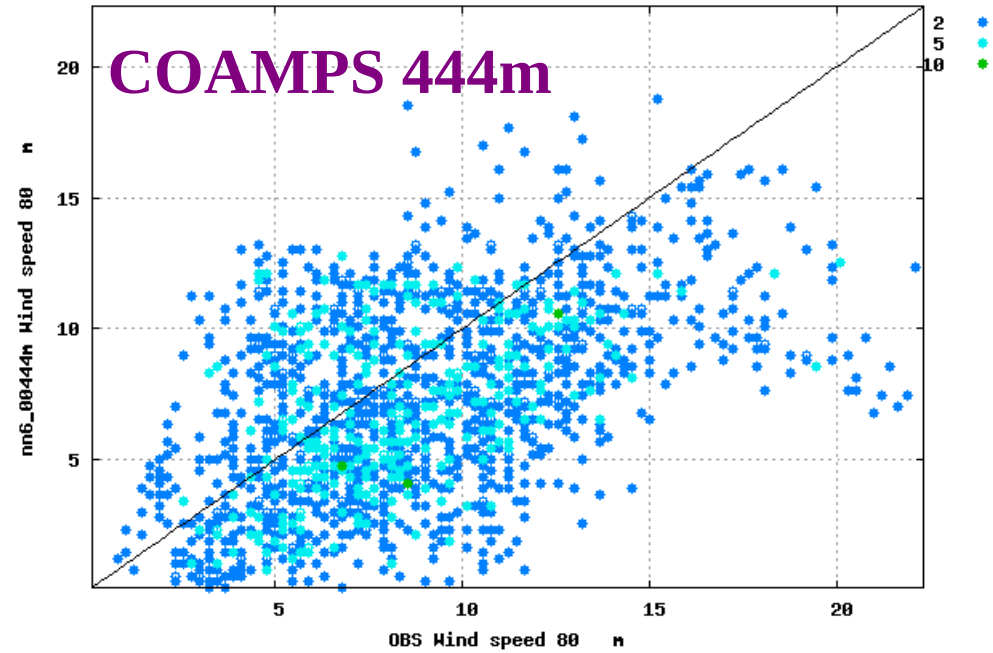
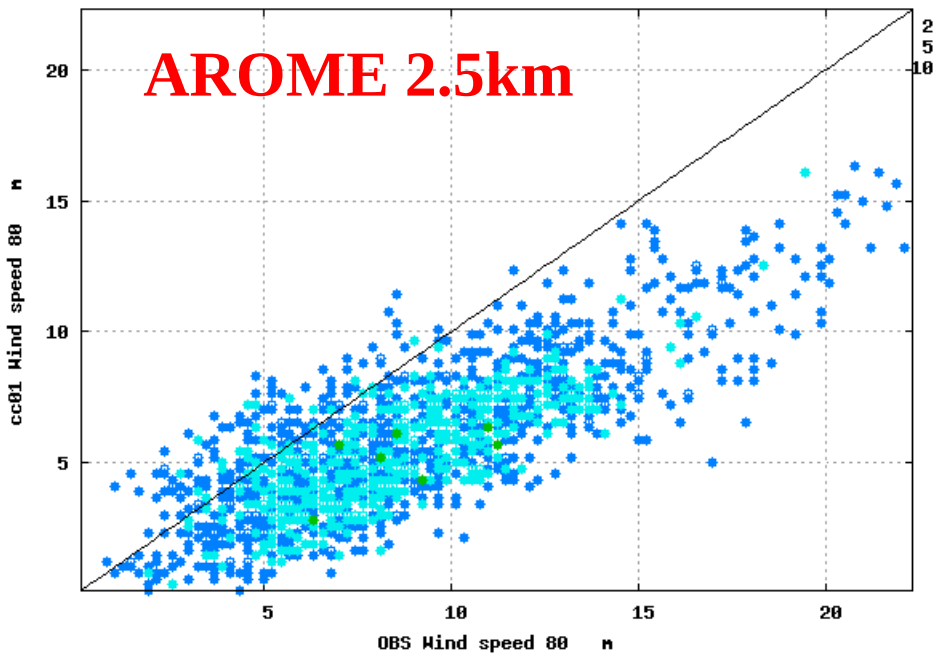

- Vi ser att vinden svarar bra mot upplösningen
- AROME har vindberoende fel
- COAMPS har ett mindre fel men större spridning

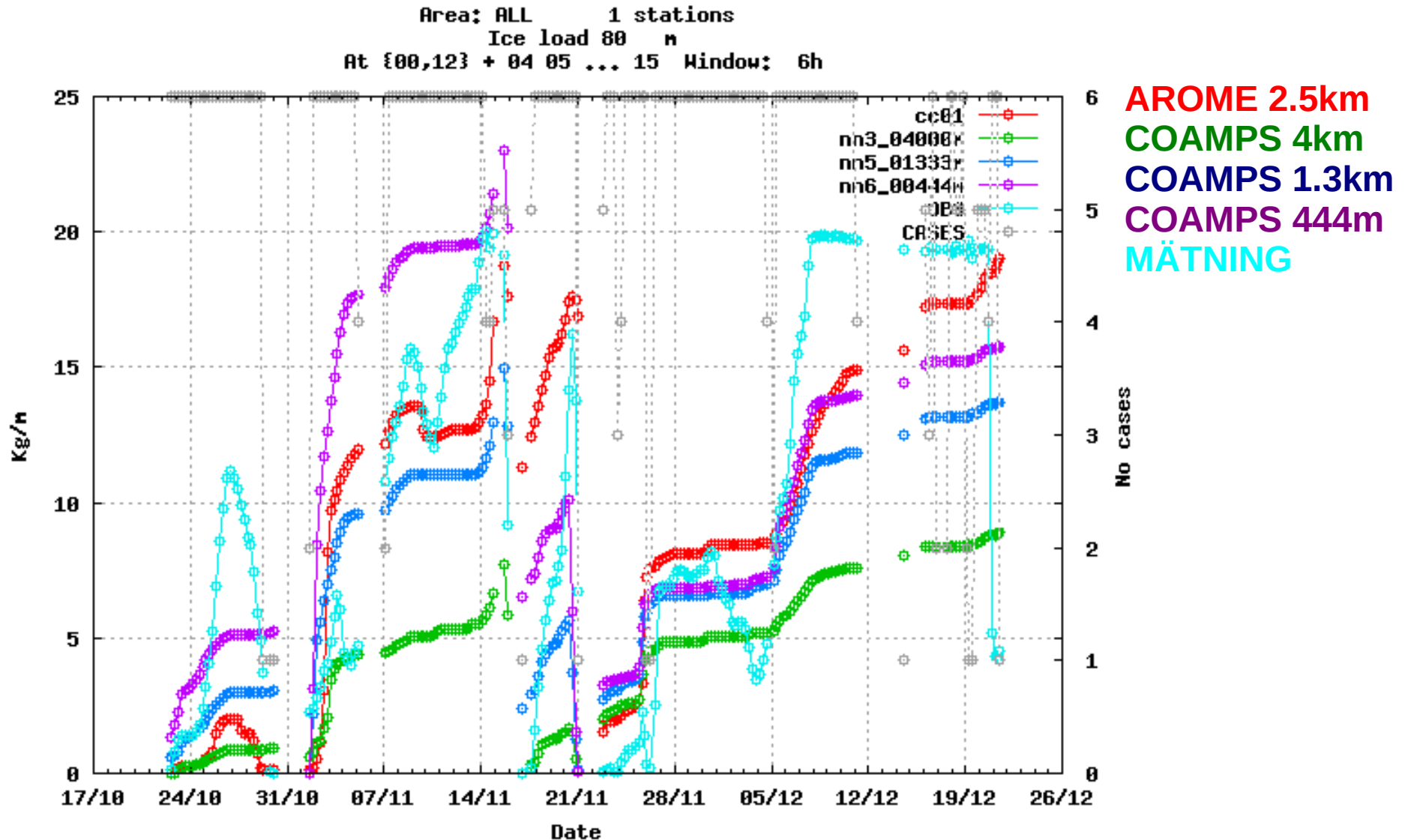
Area: ALL using 1 stations
 Period: 20091021-20091231
 Wind speed 80 n Hours: {00,12}

Scatterplot for 1 stations Area: ALL
 Wind speed 80 n
 At {00,12} + 04 05 ... 15
 Period: 20091021-20091231

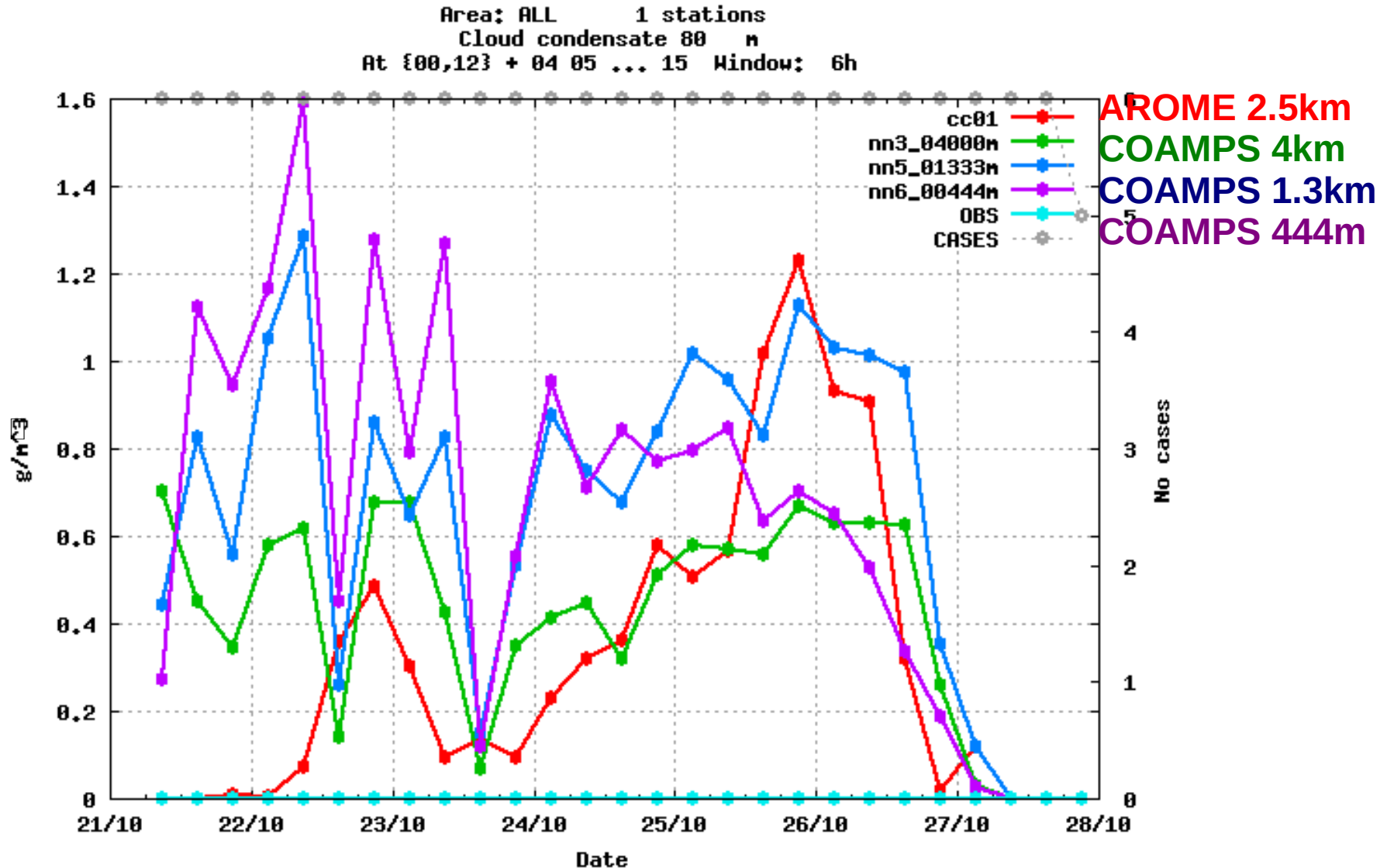
Modellerad och mätt islast 21/10 – 21/12 2009

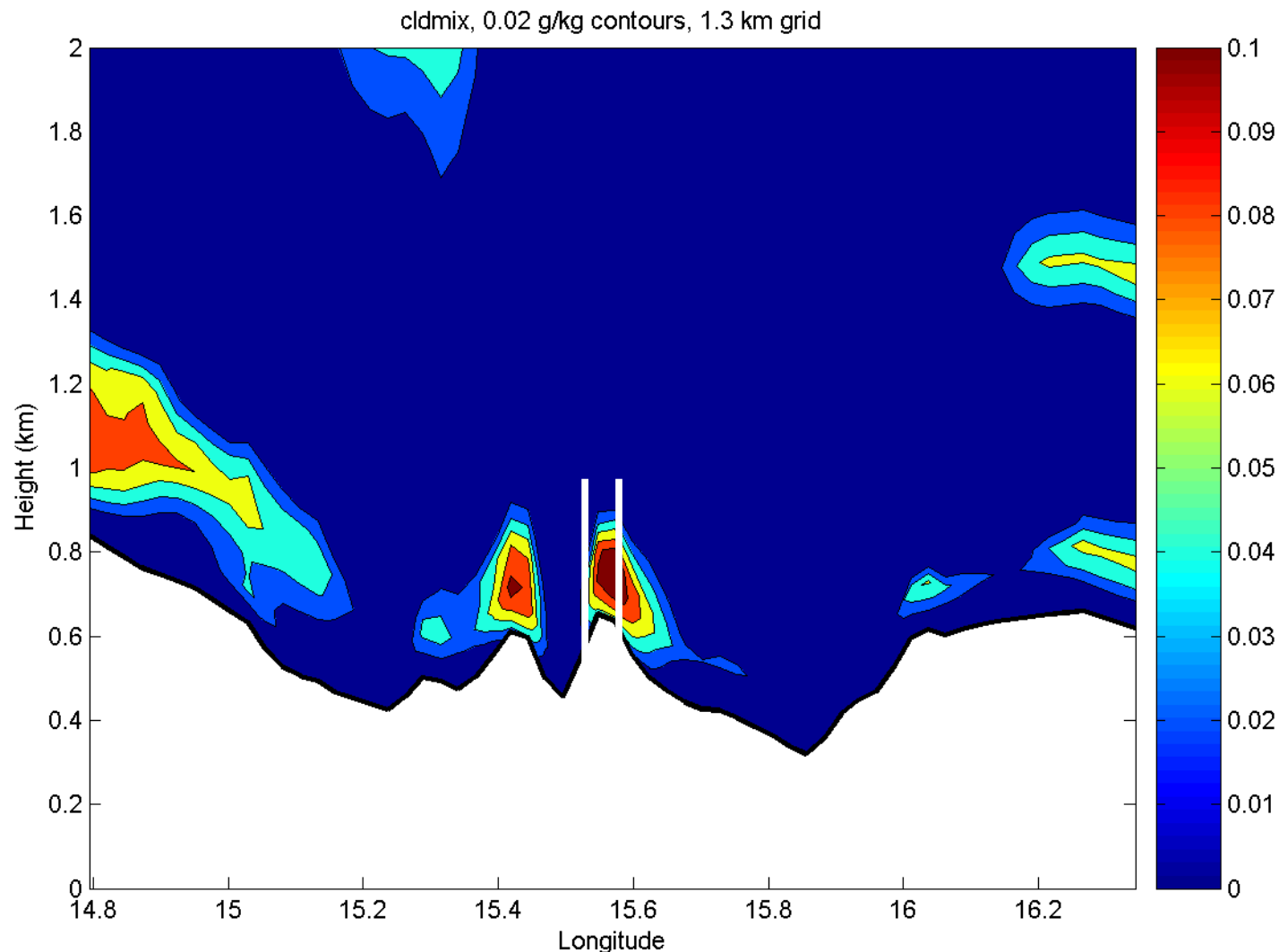
Molndroppar och nederbörd

(molnis, molnvatten, regn, snö, regnsnö)

Inte samma tydliga upplösningsberoende som för vinden

Känsligt även vid hög upplösning för hur vi väljer våra punkter

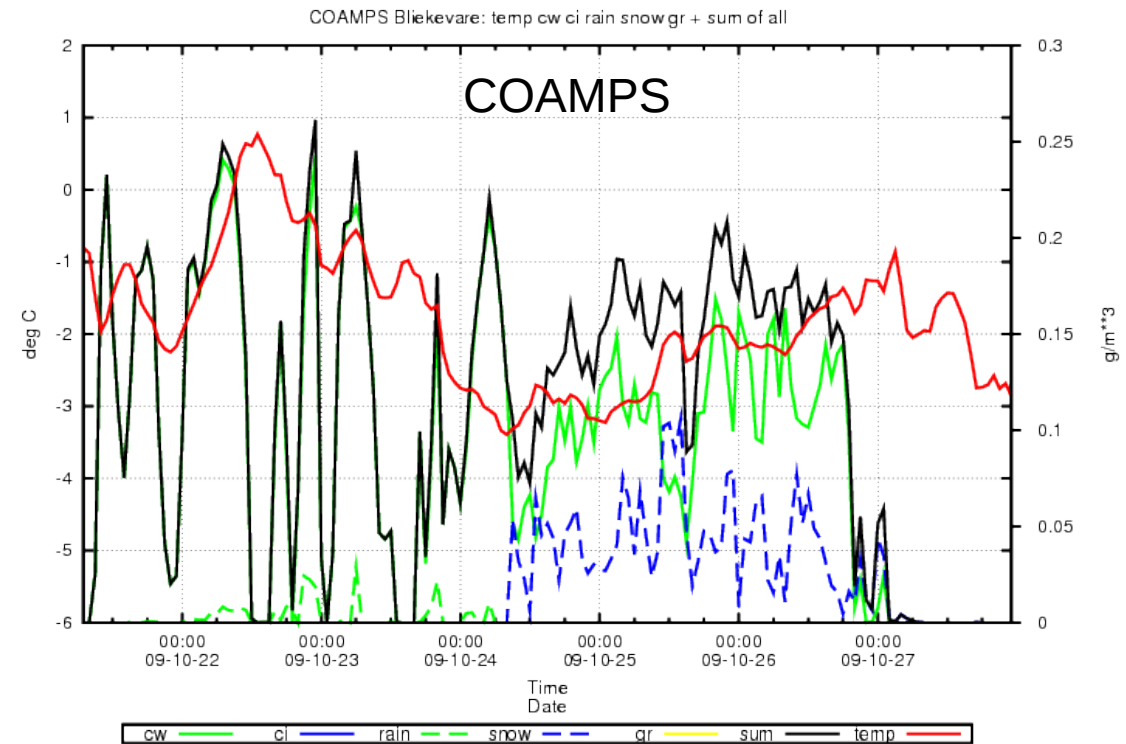
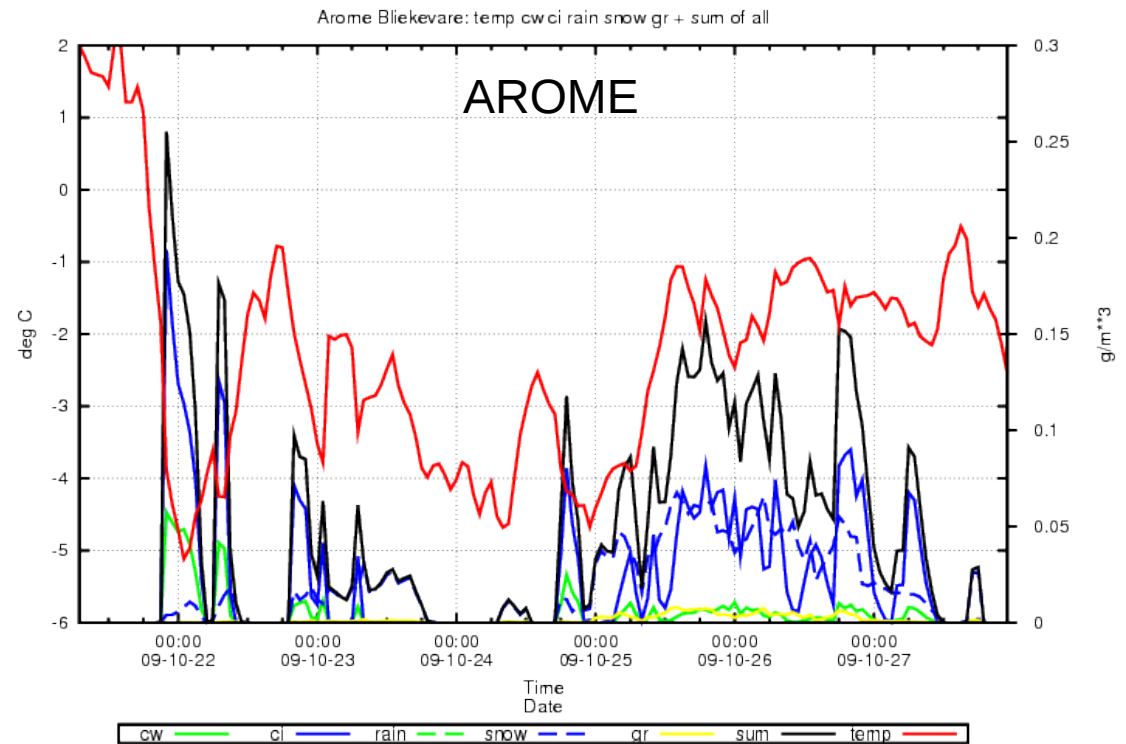

Molnvatten COAMPS 1.3km tvärsnitt genom Bliekevare

Vad ger oss egentligen modellerna

MOLNVATTEN/REGN
MOLNIS/SNÖ
TEMPERATUR

Olika fördelning och olika mängder ger väldigt olika förutsättningar att modellera nedisning.

Hur påverkas kraftproduktionen

?

Slutsatser -> fortsättning

- Vi kan modellera dynamiken i istillväxt/smältning
- Vi har osäkerheter i molnbeskrivningen. Viktigt för att få rätt mängder
- Första försök till klimatologi på regional skala
- Jämföra med fler mätningar
- Utvärdera olika metoder för nedskalning
- Bättre förstå moln/nedisningsproblematiken

Vi behöver jämförelsedata!

Frågor?